

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОНОМІКА ТА СУСПІЛЬСТВО

Електронне наукове фахове видання
Випуск 8

Мукачево
2017

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Стегней Маріанна Іванівна, доктор економічних наук, доцент, декан факультету економіки управління та інженерії Мукачівського державного університету.

Заступник головного редактора:

Іртищева Інна Олександрівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова.

Відповідальний секретар:

Лінтур Інна Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів Мукачівського державного університету.

Члени редакційної колегії:

Щербан Тетяна Дмитрівна, доктор психологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, ректор Мукачівського державного університету.

Гоблик Володимир Васильович, доктор економічних наук, кандидат філософських наук, доцент, заслужений економіст України, перший проректор Мукачівського державного університету.

Реслер Марина Василівна, доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри обліку та оподаткування Мукачівського державного університету.

Нестерова Світлана Василівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів Мукачівського державного університету.

Agata Malak-Rawlikowska, dr inż., Wydział Nauk Ekonomicznych Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego (м. Варшава, Польща).

Клеменс Будзовський, Ph.D., професор економіки, канцлер Краковської академії імені Анджеля Фрича Моджевського (м. Краків, Польща).

Стройко Тетяна Володимирівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки та менеджменту освіти Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського.

Лагодієнко Володимир Вікторович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу, підприємництва і торгівлі Одеської національної академії харчових технологій.

Шапошников Костянтин Сергійович, доктор економічних наук, професор, декан факультету економіки та менеджменту Херсонського державного університету.

Язлюк Борис Олегович, доктор економічних наук, доцент, декан факультету аграрної економіки і менеджменту Тернопільського національного економічного університету.

Дейнеко Людмила Вікторівна, доктор економічних наук, професор, завідувач відділу промислової політики Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України.

Левковська Людмила Володимирівна, доктор економічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу економічних проблем водокористування Інституту економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України.

Мінакова Світлана Михайлівна, доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри системного аналізу та логістики Одеського національного морського університету.

Войт Сергій Миколайович, доктор економічних наук, генеральний директор «Виробниче об'єднання Південний машинобудівний завод імені О.М. Макарова».

Паук Маріанна Іванівна, кандидат економічних наук, головний економіст бюджетного відділу фінансового управління Мукачівської РДА.

Vladimir Gozora, Dr.h.c. prof. trx.h.c. prof. Ing., PhD – директор інституту економіки та управління Вищої школи економіки та менеджменту в державному управлінні у Братиславі (м. Братислава, Словаччина).

Видання входить до «Переліку електронних фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» на підставі Наказу МОН України від 9 березня 2016 року № 241

**Рекомендовано до поширення в мережі інтернет Вченою радою
Мукачівського державного університету
(Протокол № 15 від 23.02.2017 р.)**

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази
Index Copernicus (ICV 2015: 35.93)

Сайт видання: www.economyandsociety.in.ua

УДК 332.055

Регіональні особливості економічного розвитку малого та середнього бізнесу в Україні

Якушева О.В.

викладач кафедри економіки та підприємництва
Черкаського державного технологічного університету

Стаття присвячена особливостям функціонування підприємств МСБ в регіонах України. Проаналізовано, а також систематизовано основні показники, що визначають рівень розвитку МСБ в Україні. Розраховані та зіставлені рівень розвитку МСБ та рівень економічного розвитку регіонів. Представлено регіональний поділ на групи за рівнем асиметрії розвитку показників, окреслено необхідність розробки стратегічних засад з урахуванням особливостей регіону.

Ключові слова: стратегічні засади, регіон, бізнес, підтримка, розвиток.

Якушева О.В. РЕГИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В УКРАИНЕ

Статья посвящена особенностям функционирования предприятий МСБ в регионах Украины. Проанализированы, а также систематизированы основные показатели, определяющие уровень развития МСБ в Украине. Рассчитаны и сопоставлены уровень развития МСБ и уровень экономического развития регионов. Представлено региональное деление на группы по уровню асимметрии развития показателей, намечена необходимость разработки стратегических основ с учетом особенностей региона.

Ключевые слова: стратегические принципы, регион, бизнес, поддержка, развитие.

Yakusheva O.V. REGIONAL FEATURES OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF SMALL AND MEDIUM BUSINESS IN UKRAINE

The article is devoted to the peculiarities of operation of SMEs in the regions of Ukraine. Analyzed, systematized the basic parameters that determine the level of development of SMEs in Ukraine. Calculated and mapped the level of SMEs with the level of economic development. Presented by the regional division of asymmetry in terms of development indicators and outlined the need to develop strategic frameworks allowing for the region.

Keywords: strategic principles, region, business, support, development.

Постановка проблеми у загальному вигляді. На сучасному етапі ринкової трансформації економіки України одним із головних чинників стабільності соціально-економічних відносин у державі є забезпечення сталого економічного зростання та розвитку соціальної сфери в регіонах на основі мобілізації й ефективного використання всього комплексу ресурсів та умов. Серед головних шляхів зміцнення регіональної економіки слід назвати розвиток малого та середнього бізнесу як головного генератора новаторських та інноваційних ідей, один із важелів формування та функціонування національної економіки, який стимулює ринковий механізм країни до сталого розвитку.

Всебічне проникнення малого та середнього бізнесу до соціально-економічної системи країни є необхідною передумовою переходу національної економіки на ринковий шлях саморегулювання, ефективної реструктуризації виробництва та підприємств, розвитку інноваційної діяльності, розв'язання проблем зайнятості, підвищення рівня життя

населення як в кожному окремому регіоні, так і у державі загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Такі науковці, як О. Благодарний, П. Єгоров, О. Карпова, у своїх роботах приділяють увагу аналізу окремих показників діяльності малих та середніх підприємств. Проблеми кількісної і якісної оцінки малих та середніх підприємств досліджувалися у наукових працях таких науковців, як, зокрема, З. Варналій, Л. Воротіна, М. Долішній, В. Кредисова, О. Кужель, А. Пасхавера.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість досліджень щодо діяльності малих і середніх підприємств, залишаються недостатньо вивченими особливості розвитку і функціонування малого і середнього бізнесу (МСБ) в регіонах України, визначення регіональної диференціації та можливих відмінностей щодо рівня розвитку окремих територій, головних факторів ефективного функціонування підприємств МСБ.

Постійний розвиток конкурентного середовища, невід'ємною складовою якого є малий та середній бізнес, став запорукою економічного зростання держави, раціонального й ефективного використання її ресурсів. З урахуванням значної ролі малого та середнього бізнесу в розвитку окремих територій та держави загалом постає потреба у дослідженні особливостей його функціонування в сучасних умовах ринкових, економічних та політичних перетворень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є визначення

особливостей економічного розвитку малого та середнього бізнесу на рівні регіонів з урахуванням їх диференціального розвитку.

Вклад основного матеріалу дослідження. Малий і середній бізнес в Україні, як і в інших країнах світу, є пріоритетним для розвитку регіонів країни та формування його системи економічного розвитку.

Протягом останніх років спостерігається значне погіршення макроекономічної ситуації в Україні. Внаслідок сукупного впливу зовнішніх і внутрішніх факторів, особливо конфлікту,

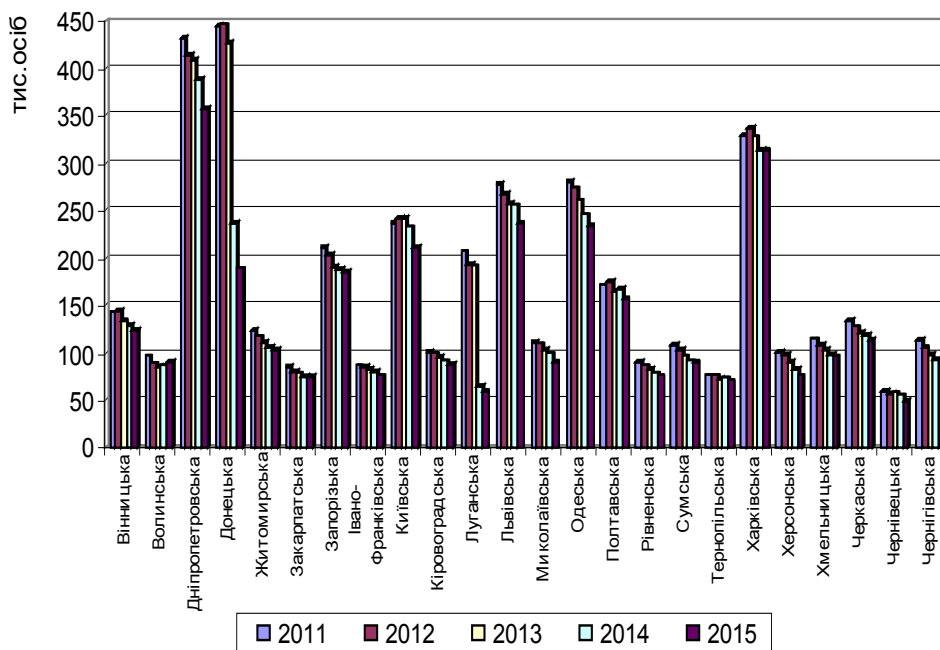

Рис. 1. Кількість зайнятих працівників МСБ за регіонами у 2011–2015 роках

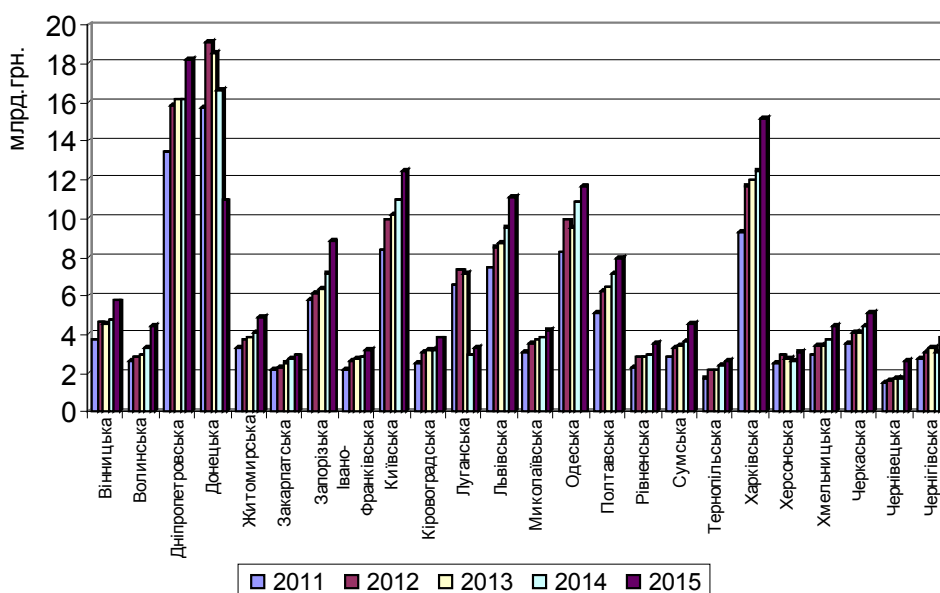

Рис. 2. Витрати на персонал на підприємствах МСБ за регіонами у 2011–2015 роках

що розгортається на Сході, де розташована значна кількість підприємств, країна опинилася у глибокій рецесії. У зв'язку з цим підприємства МСБ в Україні зазнають негативного впливу, спричиненого високою інфляцією, знеціненням валюти, скороченням обсягів кредитування, жорстким контролем за рухом капіталу та обмеженим обсягом податкових ресурсів, наявних у розпорядженні уряду для надання їм цільової підтримки.

Згідно з даними Державної служби статистики України у 2015 році загалом в економіці України прибуток отримали 63% підприємств. У 2014 році вперше за останні чотири роки загальний фінансовий результат підприємств України – сальдо прибутку і збитку – був від'ємним. Серед малих підприємств у 2015 році прибутковими були 61%, поміж середніх – 59% [1].

Наявні труднощі у розвитку МСБ в Україні вимагають проведення дослідження внутрішніх та зовнішніх характеристик розвитку МСБ та регіону. Дослідження кількісної структури підприємств МСБ в Україні за період 2011–2015 років не виявив суттєвих змін щодо їх кількості, адже у 2015 році кількість МСБ досягла 99,9% від загальної кількості. Тобто можна сказати, що сектор МСБ в Україні сформувався кількісно і відповідає середньоєвропейському рівню. Для визначення динаміки розвитку МСБ важливим показником є кількість зайнятих на цих підприємствах та обсяг виробленої ними продукції, адже кількість підприємств МСБ може бути мінімальною, а кількість зайнятих та обсяг виробленої продукції

на них – достатньо об'ємними, і навпаки. Розглянемо динаміку кількості зайнятих МСБ за регіонами у 2011–2015 роках (рис. 1) [2].

Як показує аналіз, кількість зайнятих працівників на підприємствах МСБ з кожним роком зменшується, що може бути пов'язано з тінювими заходами, пов'язаними з ухилянням від сплати занадто великих податків. Найбільша кількість зайнятих зосереджена у Дніпропетровській, Донецькій та Харківській областях, найменша – у Чернівецькій, Тернопільській та Рівненській областях. Черкаська область посідає 9 позицію за кількістю зайнятих працівників в МСБ серед інших регіонів України.

З огляду на можливість приховування реальної кількості зайнятих на підприємствах МСБ та, відповідно, з метою подальшої оцінки тінювого сектору МСБ важливим є аналіз витрат на персонал на підприємствах МСБ. Порівняння значень зайнятих працівників на підприємствах МСБ та витрат на персонал на підприємствах МСБ дасть змогу побачити пропорційність їх значень та змін, виявити диспропорції між цими показниками та сформулювати бачення щодо рівня розвитку МСБ в регіонах України. Динаміка витрат на персонал за досліджуваний період наведена на рис. 2 [2].

Збільшення витрат на персонал з кожним роком є відповідним зміні кількості підприємств та рівня зайнятих на них працівників. Найвища кількість витрат зосереджена у Дніпропетровській, Донецькій та Харківській областях, найменша – у Чернівецькій, Тернопільській та Херсонській областях.

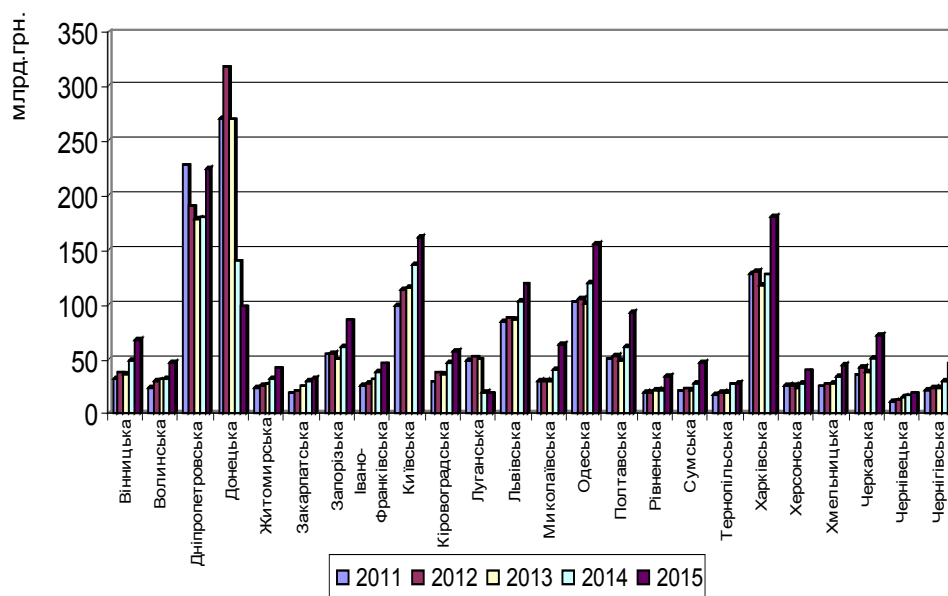

Рис. 3. Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств МСБ за регіонами у 2011–2015 роках

За одночасного збільшення витрат на персонал та зменшення кількості зайнятих важливо дослідити обсяг реалізованої продукції підприємств МСБ за період 2011–2015 років (рис. 3) [2].

Як свідчить аналіз рис. 3., обсяг реалізованої продукції підприємств МСБ з кожним роком збільшується у всіх областях, окрім Донецької та Луганської областей. Найвищий рівень зростання обсягу реалізованої продук-

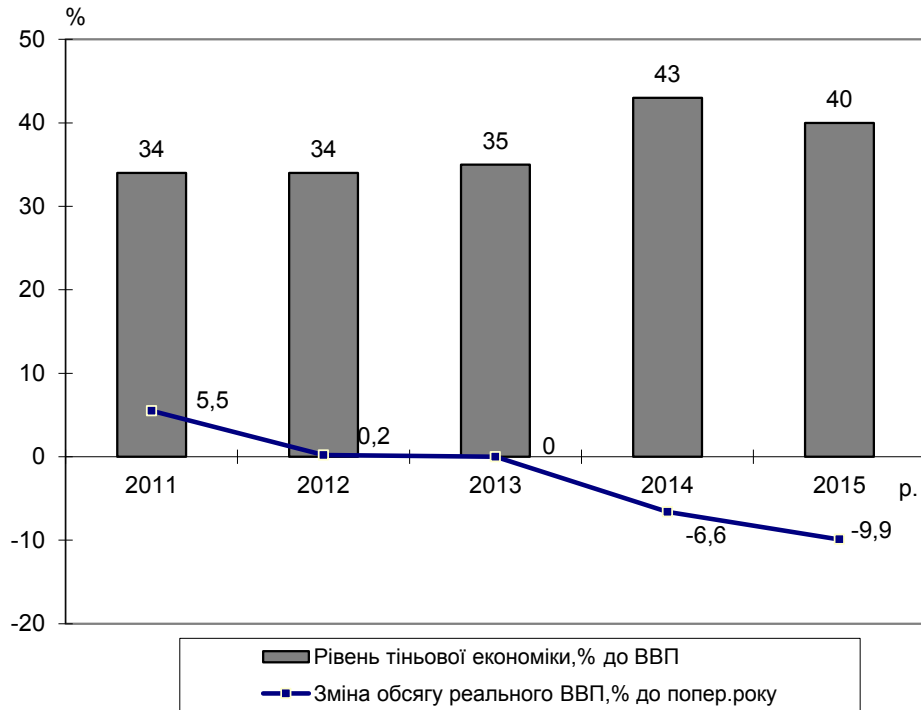

Рис. 4. Рівень тінізації економіки України за 2011–2015 роки

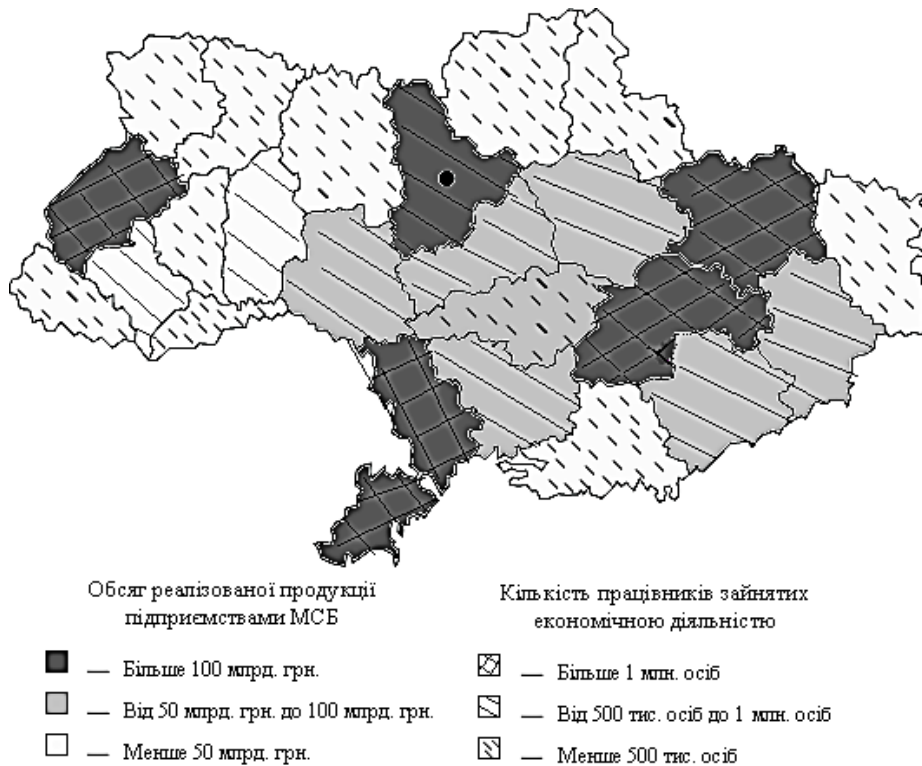

Рис. 5. Карта зіставлення показників розвитку МСБ та економічного розвитку регіонів

Джерело: розробила автор

ції спостерігається у Дніпропетровській, Харківській та Одеській областях, найнижчий – у Чернівецькій, Тернопільській та Рівненській областях. Одночасне зменшення зайнятих на підприємствах МСБ, підвищення витрат на персонал та підвищення обсягу реалізованої продукції МСБ можуть бути пов'язані з ростом інфляції, підвищенням податкових ставок, рівня тіньової економіки. Ці фактори свідчать про необхідність створення кращих умов для прозорого та ефективного ведення бізнесу, підвищення попиту на товари та послуги, покращення загальних умов життя населення.

Помітним наслідком наявних проблем у розвитку МСБ України є зростання з кожним роком рівня тіньової економіки. Диспропорції, що існують між зміною показників кількості зайнятих та обсягом виробленої продукції, свідчать про необхідність дослідження рівня тінізації в Україні за останні 5 років (рис. 4).

Зростання рівня тінізації з кожним роком та одночасне зменшення обсягу реального ВВП свідчать про наявні проблеми економічного розвитку країни та необхідність проведення детінізації, яка за сучасних умов результативності не мала. Процес детінізації економіки набуде належної результативності лише у разі створення державою стабільних сприятливих умов для нарощення суб'єктами господарювання економічної активності в легальній економіці завдяки поліпшенню інвестиційного та підприємницького клімату в країні та розбудови такого інституційного середовища, тіньова економічна діяльність для якого стала б неефективною [3].

Для визначення більш глибоких особливостей розвитку МСБ в Україні необхідно провести аналіз показників розвитку на макrorівні для виявлення залежності цих показників один від одного.

Розвиток малого та середнього бізнесу впливає на рівень споживання населення, визначає рівень економічного розвитку регіонів України. Тому можна сказати, що між розвитком МСБ та економічним розвитком регіону існує пряма залежність, яка визначається результатами показників, а також їх пропорційними змінами. Автором було виділено два показники, які показують синхронність змін розвитку МСБ та економічного розвитку, а саме обсяг реалізованої продукції МСБ та зайнятість економічно активного населення регіонів України за 2015 рік. Такий аналіз дасть змогу виділити групи регіонів, у яких ці показники змінюються синхронно та несинхронно, з метою подальшої розробки страте-

гічних напрямів, відповідних особливостям кожної групи регіонів. Для деталізації результатів зіставлення показників розвитку МСБ та економічного розвитку регіонів розглянемо рис. 5.

Розроблена карта дала змогу виділити групи показників, які відрізняються один від одного синхронністю змін цих показників, показує збіг рівня економічного розвитку регіону із розвитком МСБ у регіоні. Саме виявлення синхронних змін показників економічного розвитку та розвитку МСБ у регіоні дає змогу виявити наявні диспропорції між потенціалом та результатом діяльності кожного регіону, розробити відповідну стратегію до кожного регіону, враховуючи його сильні сторони та можливості.

Відповідно до проведеного аналізу автор виділила дві групи регіонів згідно з синхронністю розвитку його показників:

1) перша група, де показники економічного розвитку та розвитку МСБ змінюються синхронно;

2) друга група – регіони, де показники економічного розвитку та розвитку МСБ змінюються несинхронно.

У першій групі сформувалися 3 підгрупи, які відрізняються інтенсивністю економічного розвитку регіонів та МСБ у них.

1) Регіони високого розвитку (Дніпропетровська, Харківська, Одеська, Львівська області). Це регіони-лідери, у яких серед інших регіонів синхронно відбувається підвищення економічного розвитку та розвитку МСБ, значення показників у цих регіонах є найвищими серед інших регіонів. Такі регіони потребують розробки стратегічних засад прогресивного розвитку із посиленням впливу на такі фактори, які підвищують рівень економічного розвитку регіонів, але водночас не збільшують відстань між розвинутими та слабкими регіонами.

2) Регіони низького розвитку (Закарпатська, Чернівецька, Тернопільська, Волинська, Рівненська, Житомирська, Чернігівська, Сумська, Херсонська, Луганська області). Такі регіони потребують розробки стимулюючої стратегії розвитку регіону із посиленням політики сприяння економічному розвитку МСБ, створюючи усі умови для підвищення привабливості регіону.

3) Регіони середнього розвитку (Вінницька, Черкаська, Полтавська, Миколаївська, Запорізька, Донецька області). У цих регіонах середні значення як кількості зайнятих у регіоні, так і обсягу реалізованої продукції підпри-

ємствами МСБ. У регіонах цієї групи необхідна опосередкована стратегія економічного розвитку, яка включає елементи прогресивного розвитку факторів, які сприяють зростанню усіх показників, та елементи стимулювання розвитку тих факторів, які виключають можливість саморозвитку та потребують виваженої стимулюючої політики.

До другої групи входять регіони, в яких економічний розвиток опереджає розвиток МСБ або навпаки, тобто відбувається несинхронність показників економічного розвитку та розвитку МСБ. До таких регіонів відносяться Київська, Хмельницька, Кіровоградська, Івано-Франківська області. Така ситуація свідчить про наявний дисонанс між рівнем економічного розвитку регіонів та рівнем розвитку МСБ, тому для цієї категорії регіонів необхідним є впровадження політики збалансування усіх економічних показників шляхом виявлення переваг кожного регіону та посилення їх позицій.

Наявна диференціація між рівнем розвитку регіонів України потребує розробки

стратегічних засад щодо подолання асиметрії між розвитком регіонів та сприяння вирівнюванню рівня економічного розвитку регіонів на один рівень.

Висновки з цього дослідження. З огляду на наявний економічний, ресурсний, інноваційний потенціал в Україні вказані можливості використовуються нераціонально. МСБ України, на відміну від європейських підприємств МСБ, не роблять такого вагомого внеску у розвиток економіки, оскільки за однакової частини МСБ з Європою в Україні частка створених робочих місць складає 36%, тоді як у країнах Європи – 70%. Нерівномірність розташування більшої частини МСБ в Україні свідчить про наявну регіональну диференціацію та потребує розробки стратегії на регіональному рівні з урахуванням усіх вимог та особливостей окремого регіону. Визначення шляхів подолання регіональної асиметрії дасть змогу сформувати механізм вирівнювання рівня розвитку підприємств МСБ та збалансувати рівень економічного розвитку регіонів в Україні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мале і середнє підприємництво в Україні: стан розвитку та регіональні відмінності 2010–2014 років // Комітет Верховної Ради України з питань промислової політики та підприємництва. – К., 2015. – 28 с.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Тенденції тіньової економіки в Україні. I квартал 2016 року / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – К., 2016. – 21 с.

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ
ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Єлісєєва Л.В. Експонентний розвиток краудфандингу як інструмент активізації інноваційної діяльності.	3
Золотарьова О.В. Трансформація системи фінансових стимулів у контексті коригування індивідуальної діяльностної мобільності.	9
Матвійчук Н.М. Методичні підходи до класифікації податків на нерухоме майно.	15

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО
І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Бестужева С.В. Концептуальні підходи до визначення сутності експортного потенціалу.	22
Боярчук А.І. Глобалізаційний вимір сучасного світового господарства.	29
Гордієнко В.О., Шаранов Р.С. Корисність іноземних інвестицій.	33
Жнакіна Е.Г. Вплив тіньового сектору економіки на інноваційно-інвестиційний розвиток країни в контексті євроінтеграційних процесів.	39
Ключник А.В., Мисько С.С. Аналіз торгово-економічного співробітництва Миколаївської області в аграрній сфері з країнами ЄС.	43
Ковальчук С.Я. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток сільських територій у контексті селозберігаючої моделі аграрного підприємництва.	52
Левчук О.В. Економічна безпека України в контексті глобалізаційних викликів.	59
Михальченко І.Г. Оцінка рівня лібералізації авіаційних перевезень між Україною та країнами – членами Європейського Союзу.	65
Могильна Л.М. Управління якістю ветеринарної продукції українських підприємств під час виходу на зовнішній ринок.	72
Palchuk O.I. Valuation of intellectual property.	78
Попова Ю.М., Гученко Ю.О. Інформаційно-аналітичні аспекти статистики зовнішньоекономічної діяльності.	84
Пробоїв О.А. Напрями подолання міграційної кризи в країнах ЄС і врегулювання потоків нелегальної міграції.	89
П'ятковська О.Р. Механізми використання міграції людських ресурсів для забезпечення соціально-економічного розвитку країн ЄС.	96

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Белосвет О.В., Лаврова Є.С. Фінансові інструменти підтримки молокопродуктового підкомплексу АПК: структура та перспективні напрями застосування.	101
---	-----

Васюник Т.І. Оцінка сучасного стану відтворення основного капіталу.	107
Вдовенко Н.М. Парадигмальний погляд на розвиток аквакультури.	112
Гоблик-Маркович Н.М., Молнар Д.І., Ільтьо Т.І. Інформаційна безпека в готельно-ресторанному господарстві.	116
Гоменюк М.О. Маркетинг в управлінні сільськогосподарським виробництвом.	121
Грицаєнко М.І. Роль ВНЗ у формуванні соціального капіталу регіону.	129
Кармінська-Бєлоброва М.В. Метод стратегічного планування соціально-економічного розвитку регіону (на прикладі Харківської області).	137
Касьяненко В.О. Стимулювання інноваційного розвитку в контексті реалізації структурної політики.	142
Коблянська І.І., Кутах К.М. Вектори реформування сільськогосподарської галузі України з позицій сталого сільського розвитку.	147
Конрад Ю.В., Мельник Т.М. Промисловість України у глобальних ланцюгах створення вартості.	153
Котлубай В.О. Пріоритетні завдання розвитку морської галузі як елемента експортного потенціалу Країни.	160
Крамаренко К.М., Бойчук М.П. Теоретичні аспекти національної економічної безпеки.	165
Крисюк Л.М., Куликов Д.В., Чебанова А.І. Аналіз економічної стратегії розвитку Японії.	169
Мельничук А.Б. Інновації як провідний фактор розвитку аграрної сфери в умовах глобалізації.	174
Невесенко А.В. Проблеми розвитку сільських територій у контексті трансформації бюджетної підтримки.	179
Радух Н.Б. Оцінка інвестиційно-інноваційного потенціалу Львівської області.	186

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Антипцева О.Ю. Мотиваційні аспекти управління розвитком персоналу в контексті оптимізації зайнятості населення країни.	191
Буняк Н.М., Курдельчук Р.І. Фінансова стратегія в системі менеджменту підприємства.	196
Бурбела А.Л. Реформи фінансування в галузі охорони здоров'я в пострадянських країнах: уроки для України.	201
Вороніна А.В., Ніколаєва К.М. Методологія розробки стратегії розвитку персоналу виробничої організації.	208
Калініна О.М., Гірченко А.Ю. Теоретичні засади антикризового управління на підприємстві агропромислового комплексу.	215
Готра В.В., Ріпич В.В., Дячок А.В. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його покращення.	219
Грабчук І.Ф., Бугайчук В.В. Теоретичні основи ефективності виробництва кормів.	224
Гудзь О.І., Мусійовська О.Б. Управління дебіторською заборгованістю відповідно до етапу життєвого циклу підприємства.	231

Гусаров О.О. Особливості розвитку управлінського персоналу в ієрархічних організаційних системах.	236
Данько Т.І. Особливості розвитку вітчизняного ринку екологічно чистих товарів	240
Дуднєва Ю.Е. Сутність та класифікація кадрових ризиків організацій.	245
Зигрій О.В. Деякі питання щодо впливу мораторію на становлення та розвиток ринку землі в Україні.	250
Зянько В.В., Слободянюк О.Е. Чинники інвестиційної привабливості підприємств кондитерської галузі.	255
Кармазінова В.Д. Аналіз брендів маркетингових дослідних агентств.	260
Кононенко Г.І. Особливості формування конкурентних переваг на ринках різних типів.	264
Кравцов С.С. Удосконалення адміністративного менеджменту готелю шляхом упровадження міжнародного стандарту якості ISO 9001.	271
Ладунка І.С., Андрюшина О.І. Антикризове управління підприємством.	278
Лазоренко Л.В. Матричні методи стратегічного планування діяльності підприємств зв'язку.	282
Легомінова С.В. Інформаційне суспільство як платформа забезпечення конкурентоспроможності підприємств.	286
Лиса С.С. Ефективна система логістики як спосіб отримання конкурентних переваг торговельних мереж.	291
Ляліна Н.С. Сучасний стан та основні тенденції виробництва продукції рослинництва в Україні.	298
Махначова Н.М., Семенюк І.Ю. Чинники та фактори впливу на ефективність використання трудових ресурсів підприємства.	303
Мельникова К.В. Теоретичні принципи логістичного обслуговування споживачів.	309
Неткова В.М. Процес управління лояльністю: теоретичні основи та практичні аспекти.	313
Никифорак В.А. Соціальне підприємництво: сутність та особливості розвитку.	321
Політило М.П., Гориславець П.А., Бондаренко Л.П. Система управління інноваційним розвитком суб'єктів кооперування з позиції управлінських рішень.	325
Пономаренко Т.В. Методичний підхід до оцінювання економічної стійкості підприємства.	333
Сабецька Т.І. Механізми протидії рейдерству як складова формування стратегії економічної безпеки підприємства.	341
Савіцький А.В. Сучасні аспекти підвищення прибутку підприємства за умов розвитку ринкової економіки.	349
Ситник Й.С. Управління знаннями як складова процесу інтелектуалізації систем менеджменту підприємств.	354
Скоробогатова Н.Є. Проблеми моніторингу інвестиційних проектів промислових підприємств.	361
Сотниченко В.М. Сучасні виклики та тенденції економічної безпеки телекомунікаційних підприємств.	367
Тарасівська Л.С. Складові енергетичної безпеки та критерії оцінки.	372

Трубей О.М., Кисельова І.О. Антикризове управління фінансовим станом підприємств пивоварної промисловості України.	378
Фаїзова О.Л. Роль гудвілу в управлінні вартістю вітчизняного промислового підприємства.	386
Чазов Є.В. CRM-системи для малого бізнесу: необхідність та способи впровадження.	391
Шашко В.О., Трембач І.О., Трембач Б.О. Впровадження системи енергетичного менеджменту на основі стандарту ISO 50001 для підвищення енергетичної ефективності промислових підприємств.	398
Швед Т.В., Біла І.С. Оцінка конкурентоспроможності підприємства.	405

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Базиліук В.Б. Концептуальна модель адаптивного механізму управління розвитком видавничо-поліграфічної діяльності в регіонах.	411
Забарна Е.М. Саморозвиток регіону на основі імплементації європейського досвіду в регіональну зовнішньоекономічну політику України.	415
Зеленко О.О. Технологія прийняття управлінських рішень у контексті соціально-економічного розвитку регіону.	422
Зінченко О.А. Вплив підтримки малого бізнесу на формування іміджу регіону.	427
Мілашовська О.І., Грянило А.В., Удут М.М. Інноваційний потенціал підприємств готельно-ресторанного бізнесу регіону.	431
Мовчанюк А.В. Особливості соціально-економічного розвитку сільських територій Черкаської області.	436
Папп В.В., Бошота Н.В. Вплив міжгалузевих структурних зрушень на економіку регіонів України.	442
Фімяр С.В. Методичне забезпечення моніторингу економічної безпеки регіонів.	450
Якушева О.В. Регіональні особливості економічного розвитку малого та середнього бізнесу в Україні.	455

ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Іщенко О.А. Формування та розвиток інвестиційно-інноваційного забезпечення проектування та експертної діяльності екологічного спрямування.	461
Лесюк Г.М. Сучасні соціально-економічні підходи до управління лісовим господарством України.	470
Подлевська О.М., Красовська Ю.В. Пріоритети національної стратегії збалансованого розвитку України.	477
Савенко Б.В. Еколого-економічна ефективність інструментального регулювання розвитку альтернативної енергетики.	482
Скорик О.О. Оцінка машинобудівного комплексу Черкаського регіону в контексті екологічної безпеки.	489
Стасюк В.М. Комунальна інфраструктура: техногенна безпека в нових умовах господарювання.	497
Шарий Г.І., Тимошевський В.В. Інституційне забезпечення розвитку земельних відносин в аграрному секторі.	502

ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ,
СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

Аграмакова Н.В. Теоретичні засади формування соціально-трудової сфери підприємства	510
Гірман А.П. Соціальна відповідальність в системі регулювання соціально-трудових відносин.	518
Головко О.М., Чорій М.В. Складові сучасних підходів до охорони праці, техніки безпеки, естетики й ергономіки устаткування в закладах ресторанного господарства	524
Дериховська В.І. Аналіз проблеми молодіжного безробіття.	532
Лисак В.Ю. Проблеми зайнятості населення регіону	537
Литвин О.Ю. Проект закону України «Про орендне житло»: пропозиції та поправки.	543
Лугова В.М. Науковий потенціал ВНЗ України та результативність його використання.	547

ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Антоненко В.М., Катранжи Л.Л. Сутність та перспективи впровадження портфельного (матричного) стратегічного планування діяльності комерційних банків України.	556
Гернего Ю.О. Ендавмент фінансування освітньої складової інноваційної економіки в Україні.	563
Grischuk N.V. Role of the state financial control in the provision of financial security of the state.	568
Дехтяр Н.А., Дейнека О.В., Черноус Т.М. Управління оборотними активами підприємства.	572
Дропа Я.Б. Проблеми та особливості формування кредитних ресурсів держави в умовах глобалізації.	579
Дуб А.Р. Зворотна іпотека – фінансовий інструмент для осіб пенсійного віку: перспективи запровадження в Україні*.	587
Заболотна Н.Г. Структурні диспропорції в зовнішній торгівлі України та шляхи їх подолання.	594
Коваленко В.В., Терзі А.Д. Стрес-тестування в системі управління прибутком банків.	599
Марчук Т.С. Попередній аналіз кредитної заявки на відповідність кредитній політиці комерційного банку.	606
Мацедонська Н.В., Клівіденко Л.М. Децентралізація в Україні та основні шляхи її впровадження в сучасних умовах.	613
Метлушко О.В. Специфіка корпоративного управління в банках.	619
Найденко О.Є. Проблеми екологічного оподаткування та шляхи їх вирішення.	627
Овчинников А.В. Місцеве оподаткування в Україні: еволюція та перспективи його розвитку.	634
Ostapenko V.M. Defining financial potential.	640
Остапенко В.М., Купчіна О.В. Типологізація банків України за рівнем ризикованості кредитної діяльності.	645
Пітюлич М.М. Бюджетна політика стимулювання розвитку гірських територій в умовах децентралізації.	652

Радова Н.В. Передумови забезпечення конкурентоспроможності банків України.	659
Рекуненко І.І., Чорна С.В. Особливості інвестиційної діяльності страхових компаній.	666
Сергєєва О.С. Проблеми в розвитку бізнес-планування банків України.	673
Стойка В.С. Особенности функционирования банков развития.	678
Стрільчук Ю.І. Інноваційні підходи до банківського кредитування населення.	684
Сушкова О.Є. Вдосконалення підходу до ідентифікації ризикових платників податків.	690
Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Послідовність оцінки фінансового стану боржників – юридичних осіб.	695
Чуй І.Р., Банюк Е.С. Характеристика моделей фінансових систем за різними ознаками кластеризації.	700
Шелест О.Л. Державний борг України: механізм управління та обслуговування.	710

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Бондаренко Н.М., Гузенко Ю.А. Сучасні підходи до сутності доходів і видатків бюджетних установ.	716
Волкова Н.А., Коляда А.Л. Аналітичне обґрунтування створення зворотної вертикальної інтеграції підприємств АПК.	723
Гайдучок Т.С., Киян А.В. Доходи персоналу підприємства в контексті обліково-економічного змісту.	730
Гриліцька А.В., Березова І.О. Особливості здійснення та документування операцій з давальницькою сировиною між резидентами України.	737
Гуцаленко Л.В., Гловюк А.С., Ковальчук І.В. Організація обліку та аудиту основних засобів.	741
Єремян О.М., Бойко Л.І. Гудвіл під час придбання: методи розрахунку і розкриття в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.	748
Івченко Л.В., Федорченко О.Є. Консолідована фінансова звітність: основні аспекти.	756
Каткова Н.В., Маслова К.В. Особливості обліку оплати праці в сучасних умовах та шляхи його вдосконалення.	762
Кемарська Л.Г. Особливості аналізу фінансової звітності суб'єктів державного сектору.	768
Князь С.В., Залуцький В.П., Яворська Н.П. Особливості обліку процесу реалізації товарів у кредит.	775
Король Г.О., Ізвекова І.М., Ясногор О.О. Сутність поняття «облікова політика» та методичні підходи до його формування в умовах підприємства.	780
Малахова А.В., Мартиненко О.В., Мартиненко А.О. Проблеми і перспективи розвитку управлінського обліку на підприємствах.	785
Подмешальська Ю.В., Варваріна Ю.О. Особливості визначення строку експлуатації основних засобів у бухгалтерському обліку.	790
Романова О.В., Калюжний Г.О. До питання про організацію бухгалтерського обліку на підприємстві.	794
Стендер С.В. Аграрна розписка та вексельна форма як альтернативні джерела кредитування аграрних підприємств.	800

Шевченко Л.Я. Розвиток концепції інтегрованого обліку на основі інституційного підходу та бенчмаркінгу.	806
Шендригоренко М.Т. Актуальні питання аудиту грошових коштів на рахунках в банку.	813
Шепелюк В.А. Особливості оподаткування корпоративних прав.	818
Shmatkovska T.O. The problematic aspects of fixed assets accounting in the public sector and in budgetary institutions	825
Щирба М.Т., Щирба І.М., Щирба М.М. Облікова політика як інструмент організації управлінського обліку на підприємстві.	830

СТАТИСТИКА

Пономаренко І.В. Аналіз динаміки економічної активності населення в Україні та країнах ЄС.	838
--	------------

МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

Волинець В.І. Класифікація та вимоги до спеціалізованого програмного забезпечення формування та подання звітності.	844
Зомчак Л.М., Нич О.В. Економіко-математичне моделювання фінансової стійкості підприємств методом головних компонент.	850
Матющенко С.С. Використання економіко-математичних методів у дослідженні інтелектуального капіталу машинобудівних підприємств.	854

Електронне наукове фахове видання

ЕКОНОМІКА ТА СУСПІЛЬСТВО

Випуск 8

Коректура • *В.М. Бабич*

Комп'ютерна верстка • *Н.М. Ковальчук*

Засновник видання:

Мукачівський державний університет

Адреса редакції: 89600, Україна, Закарпатська область,

м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

Тел./факс: +38 (068) 813 59 09

Веб-сайт журналу: www.economyandsociety.in.ua

E-mail редакції: journal@economyandsociety.in.ua